

RETEN I SØNDERBORG DOM

afsagt den 22. november 2024

Sag BS-17611/2022-SON

A

(advokat Birgitte Nygaard Christensen)

mod

Planklagenævnet

(advokat Britta Moll Bown v/ advokatfuldmægtig Freja Aahøj)

Denne afgørelse er truffet af dommer Lone Staugaard (retsformand), dommer Mette Hartmann Andresen og retsassessor Christina Pape Søndergaard.

Sagens baggrund og parternes påstande

Retten har modtaget sagen den 6. maj 2022.

Sagen vedrører prøvelse af Planklagenævnets afgørelse af 21. december 2021 vedrørende lokalplan nr. 105-737, Sommerhusområde Bolilmark, Rømø, hvor Planklagenævnet tog stilling til spørgsmålet om, hvorvidt der er saglige og planlægningsmæssige hensyn bag vedtagelsen af lokalplanens § 6.4 om, at vinduer, døre, porte og glaspartier skal udføres i træ eller træ/alu.

A har nedlagt påstand om, at Planklagenævnet skal tilpligtes at anerkende, at Planklagenævnets afgørelse af 21. december 2021 i sagsnr. 21/10297 er ulovlig og ugyldig.

Planklagenævnet har nedlagt påstand om frifindelse.

Oplysningerne i sagen

A har siden 2005 ejet et sommerhus beliggende i sommerhusområdet Bolilmark på Rømø. Den dagældende lokalplan, lokalplan nr. 707, Sommerhusområdet Bolilmark, fra 2003 indeholdt ingen bestemmelser om materialevelg for vinduer, døre, porte og glaspartier.

Den 30. juni 2021 vedtog Tønder Kommune en ny lokalplan for sommerhusområdet, lokalplan nr. 105-737.

Heraf fremgår blandt andet følgende:

"...

INDLEDNING

Sommerhusområdet Bolilmark, blev udstykket i 1960'erne og er næsten fuldt udbygget. Området afspejler de skiftende tiders arkitektur og tilgang til sommerhuse, fra små enkle bygninger i 1960'erne til nutidens boligegnede sommerhuse. Lokalplanen udgør fremadrettet kommunes administrative grundlag der udstikker rammerne for fremtidige om- og tilbygninger og sikrer den enkelte ejers retsgrundlag, når der skal gives byggetilladelser.

Formålet med lokalplanen er ikke at liberalisere udviklingen af Bolilmark, men at udarbejde et tidssvarende plangrundlag på baggrund af tilgængelig viden og erfaring.

I lighed med tidligere planlægning er der fokus på at sikre en harmonisk indpasning i landskabet og den stedlige natur, hvilket medfører at planen som sådan ikke er mere restriktiv end den forudgående planlægning. Planen er klarere på hvordan nybyggeri indpasses og hvordan naturen bevares og området fremstår som små enklaver i et åbent klit-landskab. Materialer og farvevalg præciseres så det nu er entydigt at bebyggelser udføres i træ og at hvid er en kontrastfarve.

...

§ 1 FORMÅL

§ 1.1 Lokalplanen har til formål:

- at fastlægge områdets anvendelse til sommerhusbebyggelse, og
- at sikre, at bebyggelses placering, højde, udformning og materialer tager hensyn til kulturmiljøet, kystlandskabet og de landskabelige værdier, og

- at sikre, at området bevarer den åbne karakter uden skel markering, og
- at sikre, at ubebyggede arealer henligger som lysåbne naturgrunde, og
- at aflyse lokalplan nr. 707.

...

§ 6 BEBYGGELSENS YDRE FREMTRÆDEN

- § 6.1 For eksisterende bebyggelse skal ændringer, udskiftninger og vedligeholdelse ske med respekt for husets oprindelige arkitektur.
- § 6.2 Bebyggelse opføres udvendigt med facader og stern i træ.
- § 6.3 Bebyggelsen fremstår som et samlet hele og males i de farver der er angivet i bilag C til denne lokalplan.
- § 6.4 Vinduer, døre, porte og glaspartier udføres i træ eller træ/alu.

...

Redegørelse

LOKALPLANENS BAGGRUND

Sommerhusområdet er udstykket i 1960'erne og bærer præg af mange forskellige sommerhuse. Bygningerne afspejler en tidstypisk udvikling, fra små enkle sommerhuse i 1960'erne, til de næsten boligegnede sommerhuse i dag. Den bærende kvalitet i sommerhusområdet Bolilmark er kendetegnet ved den nænsomme indpasning af sommerhusene med den naturlige tagbeklædning, ens materiale- og farvevalg mellem klittoppende. Området er næsten fuldt udbygget med en enkelt eller to uudnyttede grunde.

Tidligere har det kun været muligt at bygge med græstørvstage. De første generationer af græstørvstage var ofte udformet som et tyndt lag græstørv oven på eternittag, med en for græstørv for høj taghældning. Resultatet var nogle gange at taget enten ikke kunne bære eller at græstørvene gled ned. Tønder Kommune har siden 2010, givet dispensation fra den daværende lokalplan 707, til at benytte sort tagpap med listedækning som tagbeklædning.

...

LOKALPLANENS FORMÅL

Formålet med lokalplanen er at fastlægge bebyggelsesregulerende bestemmelser om bl.a. bebyggelsens placering, materialevalg og tagformer for der-

igennem at sikre sommerhusområdet Bolilmarks kvaliteter og sikre, at bebyggelse og ændringer heraf foretages i hensyn til klit- og hede-landskabet.

Vedtagelsen af lokalplanen betyder ikke, at ejerne er forpligtiget til at ændre eksisterende lovlige forhold eller forbud mod at fortsætte den eksisterende lovlige anvendelse af ejendommen. Planen regulerer alene fremtidige forhold og ændringer af eksisterende forhold f.eks. om- og nybyggeri af bestående ejendomme, der skal være i overensstemmelse med lokalplanen.

...

LOKALPLANENS AFGRÆNSNING

Lokalplanområdet er uændret og afgrænset som vist på kortbilagene med et samlet areal på 69.8 ha.

LOKALPLANOMRÅDET

...

Nuværende forhold

Sommerhusområdet er udbygget med enkelte uudnyttede grunde. Landskabet er præget af sandklitter men skiftevis åbne lyse hede områder og områder der er sprunget i skov. De fleste sommerhuse er placeret lavt imellem klitterne og ofte er kun tagene synlige i det kuperede landskab. Grundene går i et med hinanden uden synlige markeringer af skel. Landskabet er mest kuperet langs strandengen mod vest og bliver mere fladt mod øst. Sommerhusene er opført i én etage med træfacader og lave taghældninger og er belagt med græs/tørvtør eller tagpap.

Fremtidige forhold

Lokalplanen ligger ikke op til en gennemgribende revision i forhold til tidligere lokalplaner. I stedet skal lokalplanen ses om en uddybning og præcisering der sikre ejerne et godt redskab til fremtidige om- og tilbygninger.

...

Bebyggelsens fremtræden, omfang og placering

...

Ydre fremtræden

Bebyggelse ydre opføres i træ, der enten fremstår i mørke dæmpede jordfarver som rød, brun, grøn, grå eller sort eller en blanding heraf. De mørke far-

ver og naturlige materialer sikrer en indpasning i landskabet og kulturmiljøet. Farverne er beskrevet i bilag C

Vinduer, døre og porte med videre udføres i træ eller træ/alu og være ensfarvede i enten hvid, sort eller i samme mørke dæmpede farver som facaderne.

...

LOKALPLANENS SAMMENHÆNG MED ANDEN PLANLÆGNING

Kommuneplan 2017-2029

Lokalplanen ligger indenfor nedenstående udpegninger, eller omfattes af følgende retningslinjer og vurderes ikke at være i modstrid med Kommuneplan 2017-2029.

Bevaringsværdige landskaber (udpegning)

Formålet med udpegningen er at varetage landskabsinteresserne og sikres offentligheden adgang til landskabet. Udpegningen for de bevaringsværdige landskaber dækker det meste af Rømø. Lokalplanområdet er et eksisterende udbygget sommerhusområde. Lokalplanen varetager hensynet til de bevaringsværdige landskaber via de bygningsregulerende bestemmelser, der fastlægger placering, omfang, farver, materialevalg og indpasning i landskabet. Samtidigt bevares offentligheden adgang til de bevaringsværdige landskaber.

Større, Sammenhængende landskaber (udpegning)

Formålet med udpegningen er at varetage landskabsinteresserne, ved at begrænse byudvikling og andre større arealudlæg. Lokalplanområdet er et eksisterende udbygget sommerhusområde og udvides ikke.

Værdifulde Kulturmiljø (udpegning)

Formålet med udpegningen er at varetage de bestående kulturmiljøer. Udpegningen for de Værdifulde kulturmiljøerne dækker hele Rømø. Lokalplanen varetager hensynet til de værdifulde Kulturmiljø via de bygningsregulerende bestemmelser, der fastsætter en farvepalet afstemt efter rømfarverne, materialevalg og en nænsom indpasning i landskabet.

Kvalitet i eksisterende sommerhusområder - Retningslinje 4.4.3

Formålet med retningslinjen er at sikre kvaliteten i de eksisterende sommerhusområder. Lokalplanområdet er et eksisterende udbygget sommerhusområde og hensynet til områdets kvaliteter varetages igennem de bestemmelser, der fastlægger placering, omfang, farver, materialevalg og indpasning i landskabet.

..."

Den 9. juli 2021 indgav A klage til Planklagenævnet over § 6.4 i lokalplan nr. 105-737.

Det fremgår af blandt andet af klagen:

"...

Baggrund:

Eftersom sommerhusområdet Bolilmark er en udstykning fra 1960'erne, som er gradvist udbygget, med deraf følgende variation i bygningernes udformning, er der ikke belæg for at begrænse valget af materialer i vinduer, glaspartier og døre til udelukkende at omfatte træ og træ/alu. Tværtimod vil det for vinduer og yderdøre i andre materialer end træ og træ/alu ikke være noget problem at leve op til kravene i lokalplanen § 6.1 og 6.3 om udformning og farver, idet vinduer og døre af plast, komposit, aluminium eller i kombinationer heraf fås i alle de udformninger (jfr. § 6.1), der er kendte fra den danske facadearkitektur gennem tiden, og i alle de farver (§ 6.3), man måtte ønske og som passer til området og mit konkrete hus. Profiler i andre materialer end træ og træ/alu fås fx med de kehlinger ("udskæringer") og dimensioner, man kender fra gammeldags trævinduer.

Det lovmæssige belæg:

Der er efter min opfattelse ikke nogen hjemmel til at forbyde vinduer, glaspartier og døre af andre materialer end træ og træ/alu med henvisning til Planlovens § 15, stk. 2 nr. 7, da der ikke er nogen visuel forskel på vinduer af træ/alu og bemalet træ i forhold til vinduer af plast eller øvrige materiale(kombinatione)r.

Da områdets bygninger ikke er en samlet, bevaringsværdig bebyggelse, som det ville være tilfældet med en historisk bymidte, er der efter min opfattelse heller ikke hjemmel i Planlovens § 15, stk. 2 nr. 18 til at forbyde vinduer i andre materialer end træ og træ/alu. (I så fald ville der være tale om en bevarende lokalplan, hvilket ikke er tilfældet her.)

Eftersom vinduer er omfattet af EU's byggevareforordning, er et forbud mod vinduer af andre materialer end træ og træ/alu – når det nu kan lade sig gøre at andre materialer fremstår i samme farver og med samme designmæssige udtryk som træ og træ/alu – at betragte som en teknisk handelshindring – og for mig en hindring i at købe de vinduer, der passer bedst til mit hus, og som lever op til de æstetiske krav, der stilles i lokalplanen til vinduernes fremtræden.

Brancheforeningen Selskab 1 har forhørt sig hos professor dr. Jur. B, som bekræfter at retsstillingen ifølge hans vurdering fortsat er som beskrevet ovenfor. Professor B henviser desuden til et notat fra et tværministerielt udvalg, samt en artikel i Tidsskriftet Miljø, hvor han har belyst konsekvenserne af det tværministerielle udvalgs notat. Begge disse dokumenter er vedlagt.

Der er for nylig faldet dom i en sag fra Hjørring Kommune, som tilsidesætter en lignende lokalplanbestemmelse med henvisning til, at *"vinduerne er monteret i de oprindelige vindueshuller, at de har en udformning, der er lig de vinduer, der sad i huset i 1973, samt at det selv på kort afstand ikke er muligt at skelne mellem de isatte vinduer og aluminiumsvinduer"*. Kopi af dommen samt Selskab 1's pressemeddelelse om sagen er desuden vedlagt denne klage.
 ..."

Tønder Kommune afgav den 13. september 2021 bemærkninger til klagen og fremsendte samme dag klagen til Planklagenævnet.

Den 21. december 2021 traf Planklagenævnet følgende afgørelse:

"...

AFGØRELSE

i klagesag om Tønder Kommunes endelige vedtagelse af lokalplan nr. 105-737, Sommerhusområde Bolilmark, Rømø

Tønder Kommune vedtog den 30. juni 2021 endeligt lokalplan nr. 105-737, Sommerhusområde Bolilmark, Rømø.

Ejeren af et sommerhus i området har klaget over planvedtagelsen. I denne afgørelse har Planklagenævnet behandlet følgende spørgsmål:

- Om der saglige og planlægningsmæssige hensyn bag vedtagelsen af lokalplanens § 6.4.

Planklagenævnet kan ikke give medhold i klagen. Det betyder, at kommunens afgørelse gælder.

...

2. Planklagenævnets bemærkninger og afgørelse

...

2.3. Bestemmelser om materialevalg

2.3.1. Klagen

Klageren anfører, at der ikke er hjemmel i planlovens § 15, stk. 2, nr. 7, til at forbyde vinduer, glaspartier og døre i andre materialer end træ og træ/alu i sommerhusområdet, da der ikke er tale om en bevarende lokalplan. Klageren henviser til, at sommerhusområdet ikke består af en samlet bevaringsværdig bebyggelse, men derimod er et område, der siden 1960'erne er blevet gradvist udbygget, hvilket også har medført variation i bygningernes udformning. Hertil kommer, at der ifølge klageren ikke er en visuel forskel på

vinduer udført i malet træ og træ/alu i forhold til vinduer udført i plast eller øvrige materialekombinationer. Tværtimod vil det for vinduer og yderdøre i andre materialer end træ eller træ/alu ikke være et problem at leve op til kravene i lokalplanens § 6.1 og § 6.3 om udformning og farver.

Kommunen har således ikke haft hjemmel i planloven til at fastsætte lokalplanbestemmelsen i § 6.4 om, at vinduer, døre, porte og glaspartier udføres i træ eller træ/alu.

Klageren henviser i den forbindelse til, at vinduer er omfattet af EU's byggevareforordning, hvorfor et forbud mod vinduer af andre materiale end træ eller træ/alu er en teknisk handelshindrig, da det er muligt at fremskaffe materialer med samme fremtræden, som lever op til de æstetiske krav. Klageren henviser desuden til en byretsdom fra 2021, en artikel i Tidsskrift for Miljø, januar 2010, samt en artikel fra brancheforeningen Selskab 1 .

Planklagenævnet opfatter dette som en klage over, at lokalplanens § 6.4 om materialevalg ikke er planlægningsmæssigt begrundet.

2.3.2. *Generelt om indholdet af lokalplanbestemmelser*

Der er i planlovens § 15 fastsat udtømmende bestemmelser om, hvad der kan fastsættes bestemmelser om i en lokalplan. Herunder indeholder planlovens § 15, stk. 2, en opstilling af forhold, der kan optages lokalplanbestemmelser om (lokalplankataloget).

Enhver lokalplanbestemmelse kræver en saglig, planlægningsmæssig begrundelse.

Efter planlovens § 15, stk. 2, nr. 7, kan der optages bestemmelser om bebyggelsers udformning. Udformning omfatter ydre fremtræden, som f.eks. tagform, materialer og facade mv. Der kan således fastsættes bestemmelser om den ydre fremtræden af bl.a. vinduer, glaspartier, og døre m.v. såfremt den pågældende bestemmelse er planlægningsmæssigt begrundet, jf. planlovens § 15, stk. 1.

2.3.3. *Planklagenævnets vurdering*

Nævnet bemærker indledningsvist, at det som hovedregel er planlægningsmæssigt begrundet at fastsætte lokalplanbestemmelser om materialevalg. Det kan således være planlægningsmæssigt begrundet at stille krav til materialevalg, uanset om der er tale om en bevarende lokalplan, og selv om der kan være materialer, som visuelt kan have samme udtryk som de tilladte materialer.

Et enstemmigt Planklagenævn finder, at lokalplanbestemmelsen i § 6.4 om materialevalg regulerer bebyggelsens udformning og dermed har hjemmel i § 15, stk. 2, nr. 7.

Et enstemmigt nævn finder desuden, at lokalplanens krav om, at vinduer, døre, porte og glaspartier skal udføres i træ eller træ/alu, er sagligt og planlægningsmæssigt begrundet. Nævnet lægger herved vægt på, at det fremgår af formålsbestemmelsen i lokalplanens § 1, at lokalplanen bl.a. har til formål at sikre, at bebyggelsens materialer tager hensyn til kulturmiljø, landskabet og de landskabelige værdier, ligesom det fremgår af planens redegørelse, at sommerhusområdet Bolilmark er kendetegnet ved den nænsomme indpasning af sommerhusene med den naturlige tagbeklædning og ens materiale- og farvevalg mellem klittoppene.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at det ikke kan udledes af den byretsdom, som klageren henviser til, at der i planloven ikke er hjemmel til at fastsætte bestemmelser om bebyggelsens udformning, herunder anvendelse af bestemte materiale. Dommen tog således alene stilling til, at kommunen i den konkrete afgørelse om afslag på dispensation ikke havde foretaget en tilstrækkelig og konkret vurdering med inddragelse af alle relevante og saglige kriterier.

I forhold til det anførte om EU lovgivningen finder Planklagenævnet ikke, at lokalplanens § 6.4, der fastsætter krav om materialevalg, er i strid med EU's regler om handelshindringer. Nævnet har lagt vægt på, at lokalplanbestemmelsen er planlægningsmæssigt begrundet i æstetiske hensyn, herunder hensyn til bevaring af områdets karakter.

Tønder Kommune har således haft hjemmel i planloven til at fastsætte lokalplanbestemmelsen i § 6.4 om, at vinduer, døre, porte og glaspartier udføres i træ eller træ/alu.

Planklagenævnet kan således ikke give medhold i dette klagepunkt.

Nævnet bemærker, at kommunen ved ansøgninger om dispensation fra lokalplanens § 6.4, i hvert enkelt tilfælde skal foretage en konkret vurdering af, hvorvidt der foreligger en planlægningsmæssig begrundelse for at give afslag. Kommunen skal i denne forbindelse inddrage oplysninger om, i hvilket omfang, et ansøgt materiale visuelt adskiller sig fra det materiale, som er tilladt efter lokalplanen.

3. Afsluttende bemærkninger

Planklagenævnet kan ikke give medhold i klagen over Tønder Kommunes endelige vedtagelse af lokalplan nr. 105-737, Sommerhusområde Bolilmark, Rømø.
 ...”

Der er den 5. maj 2022 indhentet en udtalelse fra Selskab 1 v/ direktør C om plastvinduers visuelle fremtræden. Det fremgår heraf:

”...

Til hvem dette måtte vedrøre

Plastvinduers visuelle fremtræden

Plastvinduers historie I Danmark

Vinduer er en kompleks bygningsdel og skal opfylde mange funktioner, som fx at harmonere med bygningens design, sikre rummene en tilstrækkelig mængde dagslys og frisk luft samt også at være støj- og indbrudshæmmede. I en del af det danske boligsegment foretrækker man opdeltte vinduer med poste og sprosser, og her spiller kulturbegrebet ”hygge” også en vigtig rolle, idet fx udsmykning af vindueskarme med planter og lys betyder, at vinduernes åbningsretning er udad, fx i modsætning til Tyskland, hvor vinduerne oftest åbner indad. Ligeledes er det branchens opfattelse, at danske arkitekter og vinduesproducenter igennem mange år har haft stor fokus på at udvikle smalle vindueskonstruktioner, som bl.a. optimerer indstrømningen af dagslys og passiv solvarme.

Plastvinduer er i dag det suverænt mest anvendte vinduesmateriale i hele Europa med en markedsandel på mere end 80 %.

Den første generation af plastvinduer kom til Danmark fra Tyskland i 70’erne og var i høj grad præget af den tyske byggeskik og facadearkitektur med brede, indadgående vinduesrammer.

I dag, 50 år senere, har de danske producenter af plastvinduer for længst tilpasset vinduernes udformning til de klassiske danske designs: den danske smag, traditioner og facadearkitektur. Vinduerne fremstilles i dag i alle de kendte vinduesudformninger i helt de samme proportioner/dimensioner/profileringer på karm og rammer, som vi kender det fra den danske facadearkitekturs historie - herunder fx dannebrogsvinduer med poste og sprosser m.v. Ganske på samme måde fremstilles i dag vinduer, der er udført i materialerne træ og træ/alu, i en lang række klassisk danske udformninger – såvel som moderne og minimalistiske udformninger.

Materialet plast (uPVC – hård Polyvinylchlorid)

Plastmaterialet uPVC er en af de stærkeste og mest holdbare plasttyper, der findes og er næsten uforgængeligt. Overfladen nedbrydes eller misfarves

ikke af vind og vejr og kræver kun en minimal vedligeholdelse som afvaskning 1-2 gange årligt.

For at opnå den samme stivhed som andre vinduesmaterialer forstærkes plastprofiler med stålindlæg eller af bærende profiler udført af (FRP) Fiber Forstærket Polymere.

Det mest almindelige er, at plastvinduer leveres med gennemfarvede hvide profiler, men de leveres også med en folie i andre farver end hvid eller som malede profiler i den farve, man måtte ønske.

Visuel fremtoning i forhold til andre materialer

Idet plastvinduer i dag kan fremstilles med rammer, poster og sprosser af samme dimensioner og profileringer som de klassiske udformninger af vinduer i fx træ/alu, er det muligt at opnå præcist de samme proportioner og udtryk. Anvendes branchestandarden for bedømmelse af vinduers visuelle kvalitet i en bedømmelsesafstand på 5 m, fremstår et plastvindue identisk med et træ/alu-vindue.

..."

Der har under sagen været afholdt syn og skøn med henblik på at få oplyst, hvor mange sommerhuse i lokalplanområde nr. 105-737, Bolilmark Rømø, der har PVC-vinduer.

Skønsmand D har besigtiget områdets 242 sommerhuse og registreret 78 huse med PVC-vinduer svarende til 32,23 procent, 25 huse med både træ- og plastvinduer eller døre svarende til 10,33 procent, 9 huse med træ/alu vinduer eller døre svarende til 3,72 procent samt 130 huse med trævinduer svarende til 53,72 procent.

Lovgrundlag

Af planlovens § 1, der omhandler formålet med planloven, fremgår:

"...

§ 1

Loven skal sikre en sammenhængende planlægning, der forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen, medvirker til at værne om landets natur og miljø samt klima og skaber gode rammer for vækst og udvikling i hele landet, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag med respekt for menneskets livsvilkår, bevarelse af dyre- og planteliv og øget økonomisk velstand.

Stk. 2. Loven tilsigter særlig,

- 1) at der ud fra en planmæssig og samfundsøkonomisk helhedsvurdering sker en hensigtsmæssig udvikling i hele landet og i de enkelte kommuner og lokalsamfund
 - 2) at der skabes og bevares værdifulde bebyggelser, bymiljøer og landskaber,
 - 3) at skabe gode rammer for erhvervsudvikling og vækst,
 - 4) at de åbne kyster fortsat skal udgøre en væsentlig naturværdi og landskabelig værdi,
 - 5) at biodiversiteten understøttes, og at udledning af drivhusgasser, forurening af luft, vand og jord samt støjulemper forebygges,
 - 6) at offentligheden i videst muligt omfang inddrages i planlægningsarbejdet, og
 - 7) at alsidighed i boligsammensætningen fremmes gennem mulighed for planlægning for almene boliger i byerne.
- ..."

Af planlovens § 15, stk. 1, om lokalplanlægning, fremgår:

"...

§ 15

En lokalplan skal indeholde oplysninger om planens formål og retsvirkninger. Formålet skal fastlægge den planlægningsmæssige begrundelse, eksempelvis varetagelse af klimatilpasning eller forebyggelse af forurening.

..."

Af planlovens § 15, stk. 2, nr. 7, fremgår:

"...

Stk. 2. I en lokalplan kan der optages bestemmelser om:

...

- 7) bebyggelsers omfang og udformning, herunder til regulering af bolig-tætheden,

..."

Kommunalbestyrelsen kan efter planlovens § 19 dispensere fra bestemmelser i en lokalplan. Af planlovens § 19, stk. 1, fremgår:

"...

§ 19

Kommunalbestyrelsen kan dispensere fra bestemmelser i en lokalplan eller en plan mv., der er opretholdt efter § 68, stk. 2, hvis dispensationen ikke er i strid med principperne i planen, eller tidsbegrænses til maksimalt 3 år, dog

10 år for studieboliger og byhaver, jf. dog stk. 3, § 5 u, § 15, stk. 16, § 36, stk. 1, nr. 18, og § 40.
..."

Forklaringer

A har forklaret, at han ejer et sommerhus beliggende på Adresse 1, 6792 Rømø. Sommerhuset er beliggende i Bolilmark og er omfattet af lokalplanen, som nærværende sag vedrører. Han er tømrermester og ejer en virksomhed, der producerer vinduer af plast og aluminium. Han har arbejdet med vinduer i mere end 20 år.

Han har indgivet klage over lokalplanen for området, fordi den forbyder anvendelsen af vinduer af plast.

Sommerhusområdet Bolilmark ligger i luftlinje ca. 1,5 km fra havet. Sommerhusene udsættes derfor for en del salt. Plast holder bedre i den saltholdige luft, og det er derfor ud fra et vedligeholdelsessynspunkt langt det bedste materiale at benytte. Plast er en samlet betegnelse for plast, PVC og komposit. Materialerne bliver fremstillet på den samme måde.

Det er hans opfattelse, at vinduer af plast kan produceres, så de har samme udseende, konstruktion, udtryk og funktion, som vinduer af træ og træ/alu. Produces plastvinduer med udgangspunkt heri, kan man ikke se forskel. Det er vinduets dimensioner samt udtryk og ikke materialet, der er afgørende for, om et givent vindue passer ind i en bestemt byggestil, herunder den danske.

De fleste trævinduer er malet, og de skal males ca. hvert 5.-6. år. Et vindue af plast skal ikke males. Et træ/alu vindue består af en ydre skal af aluminium og en indre del af træ. Udefra kan man således alene se aluminium. Man kan godt male et vindue af aluminium. Holdbarheden af malingen er den samme, uanset om man maler på træ, aluminium eller plast. Plastvinduer kan fås i alle farver.

Plast er et ikke organisk materiale, og plastvinduer skal derfor ikke med tiden skiftes, modsat vinduer af træ. Der er en stor del af sommerhusene i området, der har plastvinduer. Han tror, at sommerhusejerne har valgt disse på grund af stilen, og fordi de er vedligeholdelsesfri.

Sommerhusene i området har et ens udtryk og farvevalg, selvom der er plastvinduer i en stor del af dem. Det er svært at skelne mellem, hvilke sommerhuse der har vinduer af plast, og hvilke der har vinduer af træ/alu eller træ. Det var hans oplevelse, at skønsmanden i nærværende sag ligeledes havde svært ved at se forskel herpå.

I den lokalplan, der var gældende for området forud for den nugældende, var der ikke et krav vedrørende materialevalg til døre og vinduer. Der er ikke sket ændringer i området, der kan begrunde, at der nu stilles krav til materialevalg.

Vidnet C har forklaret, at han er direktør i Brancheforeningen Selskab 1. Foreningen har ca. 100 medlemsvirksomheder, hvoraf ca. halvdelen er vinduesproducenter og halvdelen leverandører. En mindre del af producenterne laver udelukkende plastvinduer, mens den resterende del producerer trævinduer og træ/alu vinduer eller alle tre typer vinduer. Brancheforeningen har ikke en særlig interesse i udbredelse af plastvinduer, og de har ikke noget med markedsføringen for virksomhederne at gøre.

Vidnet har udarbejdet udtalelsen af 5. maj 2022 vedrørende plastvinduers visuelle fremtræden. Brancheforeningen har en interesse i, at der ikke sker diskriminering af materialer, der anvendes til produktion af døre og vinduer. Der stilles mange krav til produktion af døre og vinduer, og producenterne har derfor behov for at kunne bruge hele materialepaletten.

Oprindeligt anvendte man trævinduer i Danmark. I begyndelsen af 1970'erne startede man med at importere plastvinduer fra Tyskland. De første vinduer var meget tyske i deres udtryk, og de gulede hurtigere. Der er i tiden frem til i dag sket en voldsom udvikling indenfor fremstilling af plastvinduer. Plastvinduer bliver nu fremstillet, så de passer til den danske arkitektur, og de gulner ikke længere med tiden.

Plastvinduer kan profileres, så de har samme størrelse, bredde mv. som vinduer af træ og træ/alu. De kan laves, så man stort set ikke kan se forskel på de forskellige typer vinduer. Der er mange fordele ved plastvinduer. De kan købes indfarvede, være lamineret eller males og sprøjtelakeres. Man kan ikke se plastoverfladen, hvis de males. Plast er et meget holdbart materiale, som kræver minimal vedligeholdelse sammenlignet med træ. Plast bliver indsamlet og genanvendt 8-10 gange i dets samlede levetid. Plast har således en lang livscyklus. Plast er desuden et billigere materiale. Det isolerer bedre end aluminium, hvorfor det også kan være energibesparende at anvende plastvinduer frem for vinduer i andet materiale.

Ved bedømmelsen af plastvinduers visuelle kvalitet gør forskellige kriterier sig gældende. Konklusionen i erklæringen om, at et plastvindue på 5 meters bedømmelsesafstand fremstår identisk med et træ/alu vindue, vil være den samme, som hvis bedømmelsesafstanden var på 3 meter. Han kan som fagmand se forskel på et vindue lavet af plast og et lavet af træ på 3 meters afstand. Han ved ikke, om lægmænd umiddelbart vil kunne se forskel. Han kan alene se forskel, idet et trævindue er samlet i stød, modsat træ/alu og plast, der sædvanligvis er samlet i

smig. Der kan også være forskel på vinduernes lister. Det er disse forskelle, mere end det er materialet, der gør, at han kan se forskel.

Han er bekendt med brochurerne fra Selskab 2 vedrørende henholdsvis EverluxxCLASSIC-vinduer og ALUX-vinduer. Den ene omhandler plastvinduer og den anden træ/alu-vinduer. EverluxxCLASSIC er plastvinduer designet til at ligne trævinduer i klassisk dansk design. Han har svært ved at se forskel på disse vinduers ydre fremtræden. Selskab 2 er en dygtig producent. Der findes også mange andre dygtige producenter på markedet.

Det er ham, der har optaget de i sagen fremlagte fotos af ejendommene på Adresse 2 i Aarhus. Vinduerne i karnapperne er proportioneret og profileret ens på begge ejendomme, men i den ene ejendom er de lavet af plast og i den anden af træ/alu. Vinduerne har siddet i ejendommene i mange år og er stort set patineret ens. Der er ikke synlig forskel på de to vinduestyper. Han havde en arkitekt med til besigtigelsen af de pågældende vinduer, og denne kunne end ikke se forskel.

Parternes synspunkter

A har i sit påstandsdokument anført:

”...

3. ANBRINGENDER

Til støtte for den nedlagte påstand gøres det overordnet gældende, at der ikke er saglige og lovlige planlægningsmæssige hensyn bag vedtagelsen af § 6.4. i lokalplan nr. 105-737, og at lokalplanens § 6.4. indeholder et ulovligt, indirekte forbud mod plastvinduer.

Sagsøgtes afgørelse er som følge heraf også ulovlig og ugyldig.

Sagsøger anfægter den retlige og faktiske vurdering, som er foretaget af sagsøgte, og sagsøgte har undladt at inddrage væsentlige forhold og klagepunkter.

Sagsøgtes afgørelse lider af væsentlige mangler, der medfører ugyldighed.

Sagsøgers anbringender uddybes nærmere i de følgende afsnit.

3.1. Nærmere vedrørende de i sagen omhandlede materialer

Sagsøger gør overordnet gældende, at der ikke er nogen visuel forskel mellem de udvendige overfladematerialer på henholdsvis plastvinduer (plast) og træ/alu-vinduer (aluminium), og at der ikke er nogen væsentlig visuel forskel mellem plastvinduer, træ/alu-vinduer og trævinduer.

Sagsøgtes afgørelse beror blandt andet på den fejlagtige antagelse, at overfladematerialet på vinduer og døre mv. i træ/alu er udført i træ på den ydre side.

Det fremgår bl.a. af sagsøgtes svarskrift, s. 5 (mine fremhævninger):

" Det gøres gældende, at materialekravet i forhold til vinduer og døre mv. i lokalplanen desuden må ses i sammenhæng med lokalplanens øvrige krav til bygningernes udformning, herunder navnlig materialekravet i lokalplanens § 6.2 om, at facader og stern tilsvarende kun må være i træ.

...

Dette støtter, at bestemmelsen i § 6.4 om, at også andre dele af bygningens ydre skal være i træ, ligeledes er planlægningsmæssigt begrundet af hensyn til bygningernes samlede udformning og udtryk"

Det fremgår endvidere af sagsøgtes duplik, uagtet at den fejlagtige antagelse er modificeret til "visse vinduer" (mine fremhævninger):

"At visse vinduer udført i træ/alu ifølge sagsøger ikke udgøres af en træoverflade, men af en aluminiumsoverflade, jf. replikken, side 5, kan ikke føre til, at lokalplanens § 6.4 ikke skulle være gyldig og sagligt begrundet."

Det bemærkes dertil, at den udvendige side af vinduer og døre mv. i træ/alu altid er belagt med aluminium. Det ydre, visuelle udtryk på vinduer og døre mv. i træ/alu således aldrig udgøres af en træoverflade, men derimod altid af en aluminiumsoverflade.

Sagsøgtes fejlagtige antagelser angår væsentlige faktiske forhold, der må antages at have afgørende betydning for afgørelsen.

Det må lægges til grund, at sagsøgtes afgørelse er truffet på et forkert grundlag, og at sagsøgtes afgørelse dermed lider af væsentlige mangler, der bør føre til ugyldighed.

Sagsøgte anfører endvidere i duplikken:

*"At visse plastvinduer i dag kan udføres på en sådan måde, at de (som nye) visuelt minder om trævinduer, kan ikke betyde, at det ikke er sagligt at fastsætte bestemmelser i en lokalplan om, at **det kun er umiddelbart tilladt at isætte trævinduer i sommerhuse af træ** i et klitlandskab."*

Det bemærkes dertil, at det ikke er korrekt, at det "*kun er umiddelbart tilladt at isætte trævinduer*" i sommerhusene.

Det er således ifølge lokalplanens § 6.4. også tilladt at isætte vinduer, døre mv. med aluminiumsoverflade (træ/alu) i sommerhusene. Det er derimod ikke tilladt at isætte vinduer, døre mv. med plastoverflade.

Sidstnævnte udgør kernen i sagens tvist, idet det visuelle udtryk af overfladen på vinduer, døre mv. af plast er det samme som på vinduer, døre mv. af træ/alu, og idet lokalplanens § 6.4. dermed udgør et indirekte, ulovligt forbud mod plastvinduer.

Sagsøgte bemærkninger om muligheden for at ansøge om dispensation fra lokalplanens § 6.4. har ingen betydning for lokalplanbestemmelsens lovlighed.

Det fremgår af sagsøgte duplik:

*"Plastvinduer har generelt et andet visuelt udtryk end trævinduer og vinduer i træ/alu, og **de fleste plastvinduer ligner ikke vinduer af træ eller træ/alu.**"*

Dette udsagn henstår udokumenteret og strider mod sagens øvrige beviser.

Retten kan og bør lægge til grund, at der ikke er nogen visuel forskel mellem de udvendige overfladematerialer på henholdsvis plastvinduer (plast) og træ/alu-vinduer (aluminium).

Det må ligeledes lægges til grund, at der ikke er nogen betydelig visuel forskel mellem plastvinduer og trævinduer.

Det gøres på denne baggrund gældende, at det ikke med hjemmel i planlovens § 15, stk. 2, nr. 7, er et lovligt planlægningsmæssigt hensyn indirekte

at forbyde plastvinduer i lokalplaner, når eksempelvis træ/alu-vinduer tillades.

3.2. Nærmere vedrørende hjemlen i planlovens § 15, stk. 2, nr. 7

Det fremgår af sagsøgtes afgørelse, s. 5:

"Nævnet bemærker indledningsvist, at det som hovedregel er planlægningsmæssig begrundet at fastsætte lokalplanbestemmelser om materialevalg. Det kan således være planlægningsmæssigt begrundet at stille krav til materialevalg, uanset om der er tale om en bevarende lokalplan, og selv om der kan være materialer, som visuelt kan have samme udtryk som de tilladte materialer.

Et enstemmigt Planklagenævnet finder, at lokalplanbestemmelsen i § 6.4 om materialevalg regulerer bebyggelsens udformning og dermed har hjemmel i § 15, stk. 2, nr. 7."

Sagsøger bestrider, at det uden videre er planlægningsmæssigt begrundet at fastsætte lokalplanbestemmelser om materialevalg, jf. planlovens § 15, stk. 2, nr. 7, da dette afhænger af materialets visuelle udtryk.

Planlovens § 15, stk. 2, nr. 7 har følgende ordlyd:

"Stk. 2. I en lokalplan kan der optages bestemmelser om:

...

7) bebyggelsers omfang og udformning, herunder til regulering af boligætheden,"

Det gøres gældende, bestemmelsen i planlovens § 15, stk. 2, nr. 7 om "bebyggelsers udformning" alene angår visuelle og æstetiske hensyn.

Der er med andre ord ikke hjemmel i planloven til regulering af materialevalg ud over æstetiske hensyn, og den lovlige planlægningsmæssige begrundelse i denne sammenhæng er således begrænset dertil.

Da der ikke er visuelle eller æstetiske hensyn, der kan begrunde krav om anvendelse af fx træ/alu frem for plastvinduer, er kravet til materialevalg i lokalplanens § 6.4 ulovligt og ugyldigt.

Bevisbyrden for, at visuelle, æstetiske hensyn kan bære lokalbestemmelsen i § 6.4 om, at vinduer, døre, porte og glaspartier må udføres i træ eller træ/alu - men ikke i plast - påhviler sagsøgte.

Bestemmelser om materialekrav i lokalplaner forudsætter, at sådanne krav er konkret begrundet i de hensyn, planloven varetager.

Der foreligger imidlertid ingen oplysninger i sagen om visuelle eller æstetiske hensyn, der konkret kan begrunde en bestemmelse om, at vinduer og døre mv. må udføres i træ eller træ/alu, men ikke i plast.

En sådan begrundelse fremgår heller ikke af lokalplanen, jf. bilag 2, og både lokalplanen og sagsøgtes afgørelse lider derved af væsentlige mangler.

Det bemærkes at der inden for bestemmelsen i planlovens § 15, stk. 2, nr. 7, vil kunne fastsættes bestemmelser om fx rammebredde, vinduesinddeling, farve mv., da disse forhold kan have betydning for det visuelle udtryk, mens der omvendt ikke er hjemmel i planlovens § 15, stk. 2, nr. 7, til (indirekte) at forbyde et bestemt materiale, som visuelt har væsentlig samme udtryk som et andet tilladt materiale

Lokalplanbestemmelsen i § 6.4 går derfor ud over hjemlen i planlovens § 15, stk. 2, nr. 7, og må tilsidesættes som ulovlig og ugyldig.

3.3. Vedrørende manglende planlægningsmæssig begrundelse for § 6.4

Sagsøgte har i sin afgørelse henvist til en række hensyn af betydning for den planlægningsmæssige begrundelse for bestemmelsen i § 6.4.:

3.3.1. Hensyn til "bevaring af områdets karakter"

Sagsøgte har bl.a. ved sin afgørelse (mine fremhævninger):

*"..lagt vægt på, at lokalplanbestemmelsen er planlægningsmæssigt begrundet i æstetiske hensyn, herunder hensyn til **bevaring af områdets karakter.**"*

Sagsøgte har imidlertid undladt at inddrage og forholde sig til, at det omhandlede lokalplanområde er et fuldt udbygget sommerhusområde, hvor der ikke tidligere har været regulering af materialevalg for vinduer og døre, og hvor en betydelig del (42,56 %) af sommerhusene i forvejen har vinduer og døre mv. i plast.

Det gøres gældende, at et hensyn til "bevaring af områdets karakter ikke udgør en lovlig, planlægningsmæssig begrundelse, jf. planlovens § 15, stk. 2, nr. 7, for at indføre et fremadrettet forbud mod plastvinduer i den konkrete sag,

hvor en betydelig del af den eksisterende bebyggelse i lokalplanområdet netop har plastvinduer.

Lokalplanens § 6.4. kan således ikke være sagligt og planlægningsmæssigt begrundet under hensyn til *"bevaring af områdets karakter"*, og sagsøgtets afgørelse er dermed ukorrekt og væsentlig mangelfuld.

3.3.2. Hensyn til *"ens materiale- og farvevalg"*

Det fremgår af lokalplanens redegørelse, hvilket er tillagt afgørende vægt i sagsøgtets afgørelse (mine fremhævninger), *"at sommerhusområdet Bolilmark er kendetegnet ved den nænsomme indpasning af sommerhusene med den naturlige tagbeklædning og ens materiale- og farvevalg mellem klittoppene."*

Lokalplanredegørelsen står i modsætning til skønsmandens optælling, hvorefter der i området er anvendt døre og vinduer i tre slags materialer, hvoraf det ene af materialerne (plast), der udgør næsten halvdelen af samtlige sommerhuses dør- og vinduesmaterialer, ikke fremover vil kunne anvendes ifølge lokalplanens § 6.4.

Det gøres gældende, at det på dette grundlag er usagligt at indsætte et (indirekte) forbud mod anvendelse af plastvinduer og -døre.

Lokalplanens oplysning om det *"ens materiale- og farvevalg"* i sommerhusområdet understøtter tværtimod sagsøgers anbringende om, at der ikke er synbar forskel af betydning på plast-, aluminiums- og trævinduer.

Dermed kan det også bekræftes, at det ikke er planlægningsmæssigt begrundet kun at tillade anvendelse af vinduer og døre mv. i træ og træ/alu og dermed indføre et (indirekte) forbud mod vinduer og døre mv. i plast.

Det kan lægges til grund, at der ikke tidligere har været regulering af materialevalg for vinduer og døre, og hvor en betydelig del af den eksisterende bebyggelse allerede har vinduer og døre mv. i plast.

Et (indirekte) forbud mod fortsat anvendelse af vinduer og døre mv. i plast vil særligt under disse omstændigheder være et uproportionalt indgreb.

Det fremgår af lokalplanens indledning, jf. bilag 1, s. 5:

"I lighed med tidligere planlægning er der fokus på at sikre en harmonisk indpasning i landskabet og den stedlige natur, hvilket medfører

at planen som sådan ikke er mere restriktiv end den forudgående planlægning."

Dertil gøres det gældende, at lokalplanens § 6.4 udgør et nyt (indirekte) forbud mod døre og vinduer mv. i plast, hvilket er en væsentlig skærpelse.

Det er således ukorrekt og vildledende, når det i indledningen fremgår, at lokalplan nr. 105-737 ikke er mere restriktiv end den tidligere lokalplan nr. 707, Sommerhusområdet Bolilmark, jf. bilag 4.

3.3.3. Hensyn til "kulturmiljø, kystlandskab og landskabelige værdier"

Sagsøgte har i sin vurdering af den planlægningsmæssige begrundelse for § 6.4 i lokalplan nr. 105-737, jf. bilag 1, henvist til lokalplanens formålsbestemmelse i § 1, hvoraf det blandt andet fremgår:

"Lokalplanen har til formål,

....

at sikre, at bebyggelses placering, højde, udformning og materialer tager hensyn til kulturmiljøet, kystlandskabet og de landskabelige værdier,"

Det fremgår endvidere af sagsøgtes afgørelse, jf. bilag 1:

"Et enstemmigt nævn finder desuden, at lokalplanens krav om, at vinduer, døre, porte og glaspartier skal udføres i træ eller træ/alu, er sagligt og planlægningsmæssigt begrundet. Nævnet lægger herved vægt på, at det fremgår af formålsbestemmelsen i lokalplanens § 1, at lokalplanen bl.a. har til formål at sikre, at bebyggelsens materialer tager hensyn til kulturmiljø, landskabet og de landskabelige værdier, ligesom det fremgår af planens redegørelse, at sommerhusområdet Bolilmark er kendetegnet ved den nænsomme indpasning af sommerhusene med den naturlige tagbeklædning og ens materiale- og farvevalg mellem klittoppene."

Sagsøger bemærker dertil, at det ikke på nogen måde godtgjort, at (eller begrundet hvorfor) anvendelse af vinduer og døre mv. i plast ville være i strid med hensynet til kulturmiljø, landskabet og de landskabelige værdier.

Det er heller ikke på nogen måde godtgjort, at (eller begrundet hvorfor) anvendelse af vinduer og døre mv. i plast ville hindre en fortsat nænsom indpasning af sommerhusene med samme materiale- og farvevalg som hidtil.

Det har på denne baggrund formodningen mod sig, at lokalplanens § 6.4. er sagligt og planlægningsmæssigt begrundet.

Sagsøgte anfører i svarskriftet, s. 4:

"Som det fremgår af lokalplanen, er det kommunens opfattelse, at de valgte materialer er bedst stemmende med hensyn til kulturmiljøet, kystlandskabet og de landskabelige værdier i området, jf. også udtrykkeligt lokalplanens § 1. Det er sagligt og planlægningsmæssigt begrundet at regulere materialevalg baseret på sådanne hensyn."

Det gøres dertil gældende, at *"hensyn til kulturmiljøet, kystlandskabet og landskabelige værdier i området"* ikke uden videre udgør en saglig og planlægningsmæssig begrundelse for at regulere materialevalg.

Det gøres herunder gældende, at hensynet skal være sagligt begrundet i det konkrete tilfælde, og at man ikke blot i generelle vendinger kan henvise til kulturmiljø, kystlandskab og landskabelige værdier som planlægningsmæssige begrundelse for ethvert materialevalg.

I det konkrete tilfælde er der ikke anført nogen saglig og planlægningsmæssig begrundelse for et (indirekte) forbud mod vinduer og døre i plast, særligt ikke når fx vinduer i træ/alu er tilladt.

Lokalplanbestemmelsen § 6.4. og dermed også sagsøgtes afgørelse er som følge heraf ulovlig og ugyldig.

3.3.4. Vedrørende synlighed

Det fremgår af lokalplanredegørelsen om de nuværende forhold, som også gengivet i sagsøgtes afgørelse (mine fremhævninger):

"De fleste sommerhuse er placeret lavt imellem klitterne og ofte er kun tagene synlige i det kuperede landskab."

Sagsøger gør dertil gældende, at der bør foretages en skærpet vurdering af sagligheden og proportionalitet i § 6.4's krav til materialevalg for vinduer og døre mv., når sommerhusenes vinduer og døre mv. ifølge lokalplanredegørelsen ofte end ikke er synlige i landskabet.

Dette gælder særligt i en situation som den foreliggende, hvor bestemmelsen i § 6.4. udgør et indirekte forbud mod fremtidig anvendelse af plastvinduer og dermed et betydeligt indgreb i sommerhusejernes hidtidige valgfrihed. Der er således ikke den fornødne proportionalitet mellem sommerhusenes

synlighed i landskabet, indgrebets styrke og den manglende visuelle forskel mellem vinduer, døre mv. i plast, træ og træ/aluminium.

Sagsøgte er nærmest til at bevise, at lokalplanbestemmelsen i § 6.4 er båret af saglige, planlægningsmæssige hensyn, og at bestemmelsen i øvrigt er proportional. Sagsøgte har ikke løftet denne bevisbyrde.

Sagsøgtes afgørelse må derfor tilsidesættes som ulovlig og ugyldig med henblik på ophævelse af lokalplanens § 6.4.

3.3.5. Politiske hensyn

Sagsøgte anfører i svarskriftet, s. 5:

”En kommunalbestyrelse kan have den holdning, at visse materialer i den konkrete sammenhæng i højere grad bidrager til at skabe værdifulde bebyggelser, bymiljøer og landskaber end andre, også selvom det visuelle udtryk umiddelbart er det samme ved anvendelse af andre materialer.”

Det gøres dertil gældende, at en politisk holdning til materialevalg ikke udgør et planlægningsmæssigt hensyn, som kan være rummes inden for planlovens § 15, stk. 2, nr. 7.

Miljø-, sundheds-, arbejdsmiljø- og byggetekniske hensyn i relation til materialevalg varetages efter anden lovgivning, og lokalbestemmelser om materialevalg, jf. planlovens § 15, stk. 2, nr. 7, kan derfor alene begrundes i visuelle, æstetiske hensyn.

En bestemmelse om materialevalg, der er båret af politiske holdninger, herunder modvilje mod visse materialer, er i strid med planlovens § 15, stk. 2, nr. 7, og åbenbart ulovlig.

Den blotte antydning af, at lokalbestemmelsen i § 6.4 er eller kan være båret af politiske holdninger (usaglige hensyn) understøtter, at lokalbestemmelsen bør ophæves som ugyldig.

3.3.6. Manglende opfyldelse af krav om begrundelse, saglighed og proportionalitet

Det gøres sammenfattende gældende, at hverken begrundelseskravet, saglighedskravet eller kravet om proportionalitet er opfyldt, og bestemmelsen i § 6.4. derfor er ulovlig og ugyldig.

Der er ingen steder i lokalplanen redegjort for, hvorfor vinduer og døre mv. i plast ikke fortsat må anvendes i sommerhusområdet.

Det gøres gældende, at dette i almindelighed må anses som en væsentlig mangel, men at væsentlighedsvurderingen er endog skærpet i en situation som den foreliggende, hvor forholdet ikke var reguleret i den tidligere lokalplan, hvor plast- og aluminiumsoverflader er visuelt identiske, hvor sommerhusenes vinduer, døre mv. ofte ikke er synlige i landskabet, og hvor næsten halvdelen af sommerhusene i forvejen har vinduer og døre mv. i plast.

Et (indirekte) forbud mod fortsat anvendelse af vinduer og døre mv. i plast må som minimum kræve, at der i lokalplanen er redegjort udførligt for de konkrete æstetiske hensyn, der har ført til forbuddet.

I lokalplanredegørelsen fremgår der imidlertid intet om æstetiske hensyn, der kan begrunde et (indirekte) forbud mod (fortsat) anvendelse af vinduer og døre mv. i plast.

Den manglende opfyldelse af begrundelseskravet, saglighedskravet og kravet om proportionalitet er væsentlige mangler, der bør medføre, at bestemmelsen i lokalplanens § 6.4. kendes ulovlig og ugyldig.

Sagsøgte burde derfor i sin afgørelse have givet medhold i klagen, og da dette ikke er sket, må sagsøgtes afgørelse tilsidesættes som ulovlig og ugyldig.

3.4. Vedrørende EU-byggevareforordningen

Sagsøgte har i sin afgørelse ikke forholdt sig nærmere til det anførte i sagsøgers klage om, at krav til materialevalg er i strid med EU's regler om handelshindringer.

Sagsøger gør gældende, at sagsøgtes afgørelse som følge heraf er mangelfuld.

Sagsøger fastholder, at der ikke i en lokalplan kan fastsættes krav til byggematerialer, da byggematerialer ikke er reguleret i planloven, men derimod i byggeloven, arbejdsmiljøloven, sundhedslovgivningen og miljøbeskyttelsesloven. En lokalplanbestemmelse, der indeholder et direkte eller indirekte forbud mod anvendelse af plast vil være i strid med EU-retten.

Lokalbestemmelsen § 6.4, der indeholder et (indirekte) forbud mod anvendelse af vinduer og døre mv. i plast, er dermed - ud over at være i strid med

planloven - også i strid med EU's regler om tekniske handelshindringer i Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde.

EU har desuden fastsat harmoniserede standarder for byggevarer i forordning nr. 305/2011. Der kan derfor ikke ved lokalplanlægning fastsættes yderligere krav til anvendelse af bestemte byggevarer.

..."

Planklagenævnet har i sit påstandsdokument anført:

"...

4. ANBRINGENDER

4.1 Overordnede anbringender

Til støtte for den nedlagte påstand om frifindelse gøres det overordnet gældende, at Planklagenævnets afgørelse af 21. december 2021 (bilag 1) er lovlig og gyldig.

Afgørelsen er ikke truffet på et mangelfuldt eller fejlagtigt grundlag, og den er ikke behæftet med fejl eller mangler, som medfører, at afgørelsen er ugyldig.

Der er ikke under retssagen fremkommet nye oplysninger af væsentlig betydning for sagen.

4.2 Hjemmelen til og begrundelsen for kravet om materialevalg

Et enstemmigt Planklagenævn har med rette fundet, at lokalplanens § 6.4 om materialevalg i forhold til vinduer, døre, porte og glaspartier regulerer bebyggelsens udformning og dermed har hjemmel i planlovens § 15, stk. 2, nr. 7. Dette er i overensstemmelse med fast praksis om lokalplankrav om materialevalg, jf. f.eks. NKO 366/2005, jf. MAD2007.620 i samme sag og lokalplanvejledningen fra 2009.

Planklagenævnet har desuden med rette fundet, at kravet om materialevalg i § 6.4 er sagligt og planlægningsmæssigt begrundet. Der henvises til nævnets begrundelse i afgørelsen, side 5-6. Nævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at det fremgår af formålsbestemmelsen i lokalplanens § 1, at lokalplanen bl.a. har til formål at sikre, at bebyggelsens materialer tager hensyn til kulturmiljø, landskabet og de landskabelige værdier, ligesom det fremgår af lokalplanens redegørelse, at sommerhusområdet Bolilmark er kendetegnet ved den nænsomme indpasning af sommerhusene med den naturlige tagbeklædning og ens materiale- og farvevalg mellem klittoppene. Begrun-

delsen for kravene om materialer udspringer altså af hensyn til sommerhusenes indpasning i klitlandskabet.

Sagsøgers synspunkt om, at Planklagenævnet har forsømt at inddrage og forholde sig til, at området er et fuldt udbygget sommerhusområde, er ikke korrekt. Uddrag fra lokalplanens redegørelse om dette er gengivet i nævnets afgørelse side 3, og det indgår i nævnets vurdering, jf. afgørelsen side 5, sidste afsnit. Kravet om vinduer i træ må anses for kommunens ønske om at fastholde og over tid i endnu højere grad at sikre sommerhusenes udformning på de punkter, som er reguleret i lokalplanen. Nøjagtige oplysninger om, hvor mange sommerhuse i området, der pt. har vinduer i hhv. træ eller plast, er ikke afgørende for, om lokalplanens krav om fremtidigt materialevalg er sagligt og planlægningsmæssigt begrundet. Det er ikke godtgjort, at det i lokalplanredegørelsen anførte om sommerhusområdets overordnede kendetegn ved "ens materiale- og farvevalg" er forkert. At ikke alle sommerhusene i dag ifølge skønsmanden har samme vinduesmateriale betyder ikke, at kommunens beskrivelse af områdets overordnede kendetegn ikke er korrekt. Det har desuden ikke nogen betydning for sagligheden af bestemmelsen om, at vinduer – ligesom facader, jf. nedenfor – fremadrettet som udgangspunkt skal være i træ (eller træ/alu), om kommunens beskrivelse af de overordnede kendetegn for området er korrekt eller ej, herunder om lokalplanens indledning er "vildledende".

Som det fremgår af lokalplanen, er det kommunens opfattelse, at de valgte materialer er bedst stemmende med hensyn til kulturmiljøet, kystlandskabet og de landskabelige værdier i området, jf. også udtrykkeligt lokalplanens § 1. Det er sagligt og planlægningsmæssigt begrundet at regulere materialevalg baseret på sådanne hensyn. Der er ikke tale om en regulering baseret på en generel modstand mod plastvinduer. Planklagenævnet kan i øvrigt ikke tage stilling til hensigtsmæssigheden af en sådan regulering, da det falder uden for nævnets prøvelseskompetence, jf. planlovens § 58, stk. 1, nr. 3. At sagsøgeren mener, at plastvinduer mv. ikke vil stride mod de nævnte hensyn, indebærer ikke, at reguleringen er usaglig eller ikke er planlægningsmæssigt begrundet. Det fastholdes, at bestemmelsen om vinduesmaterialer er planlægningsmæssigt begrundet, og at bestemmelsen ikke er uproportional.

Det gøres gældende, at materialekravet i forhold til vinduer og døre mv. i lokalplanen må ses i sammenhæng med lokalplanens øvrige krav til bygningernes udformning, herunder navnlig materialekravet i lokalplanens § 6.2 om, at facader og stern tilsvarende kun må være i træ. Sagsøgerens klage til Planklagenævnet angik ikke denne bestemmelse, som der derfor må være enighed om, er saglig og planlægningsmæssigt begrundet. Dette støtter, at bestemmelsen i § 6.4 om, at også andre dele af bygningens ydre skal være i

træ, ligeledes er saglig og planlægningsmæssigt begrundet af hensyn til bygningernes samlede udformning og udtryk.

Det er ikke en væsentlig mangel ved lokalplanen, at den ikke indeholder en nærmere redegørelse for den valgte regulering af vinduesmaterialer, og det bestrides, at bestemmelsen om, at vinduer i træhusene i klitlandskabet som udgangspunkt også skal være i træ (eller træ/alu), forudsætter en udførlig redegørelse for baggrunden for bestemmelsen, herunder de konkrete æstetiske hensyn. Det gælder uanset antallet af sommerhuse med eksisterende plastvinduer.

Som det fremgår af Planklagenævnets afgørelse, side 5, er det som hovedregel planlægningsmæssigt begrundet at fastsætte lokalplanbestemmelser om materialevalg, og det kan være planlægningsmæssigt begrundet at stille krav til materialevalg, også selvom der kan være materialer, som visuelt kan have samme udtryk som de tilladte materialer. At visse plastvinduer i dag kan udføres på en sådan måde, at de (som nye) visuelt minder om trævinduer, kan ikke betyde, at det ikke er sagligt at fastsætte bestemmelser i en lokalplan om, at vinduer, døre, porte og glaspartier udføres i træ eller træ/alu. Plastvinduer har generelt et andet visuelt udtryk end trævinduer og vinduer i træ/alu, og de fleste plastvinduer ligner ikke vinduer af træ eller træ/alu. Bilag 12-15 godtgør ikke, at der generelt ikke er nogen forskel på vinduer i træ, træ/alu eller plast.

At visse vinduer udført i træ/alu ifølge sagsøger ikke udgøres af en træoverflade, men af en aluminiumsoverflade, jf. replikken, side 5, kan ikke føre til, at lokalplanens § 6.4 ikke skulle være gyldig og sagligt begrundet.

Det bestrides, at retten kan lægge til grund, at det visuelle udtryk af vinduer i plast og træ eller træ/alu er "væsentligt det samme", sådan som det anføres i replikken, side 6.

Når lokalplanens § 6, stk. 4, bestemmer, at vinduer, døre, porte og glaspartier skal udføres i træ eller træ/alu, betyder det, at disse materialer er umiddelbart tilladt, mens vinduer i plast kræver dispensation, jf. planlovens § 19. Som det også er anført af nævnet i afgørelsen, side 6, skal kommunen ved ansøgninger om dispensation fra lokalplanens § 6.4 i hvert enkelt tilfælde foretage en konkret vurdering af, hvorvidt der foreligger en planlægningsmæssig begrundelse for at give afslag. Kommunen skal i den forbindelse inddrage oplysninger om, i hvilket omfang et ansøgt materiale visuelt adskiller sig fra det materiale, som er tilladt efter lokalplanen.

Det bemærkes i den sammenhæng, at de planlægningsmæssige hensyn efter planlovens § 1 er brede, og at det følger af planlovens § 1, stk. 2, nr. 2, at

loven særligt tilsigter, at der skabes og bevares værdifulde bebyggelser, bymiljøer og landskaber. Dette kan bl.a. opnås gennem lokalplanregulering af bebyggelsers udformning baseret på bl.a. arkitektoniske og landskabelige hensyn og hensyn til kulturhistorie og æstetik. En kommunalbestyrelse kan have den holdning, at visse materialer i den konkrete sammenhæng i højere grad bidrager til at skabe værdifulde bebyggelser, bymiljøer og landskaber end andre, også selvom det visuelle udtryk umiddelbart er det samme ved anvendelse af andre materialer. Det er udtryk for en politisk vurdering, som Planklagenævnet ikke kan efterprøve, når hensynene bag er saglige og planlægningsmæssigt relevante. Der henvises til, at kommunalbestyrelsens holdning kan søges påvirket i forbindelse med lokalplanproceduren, jf. reglerne om inddragelsen af offentligheden i planlovens kapitel 6. Det i replikken, side 6, anførte om, at bestemmelsen skal tilsidesættes, fordi den er båret af politiske holdninger, bestrides. Lokalplanlægning er i høj grad udtryk for politiske holdninger og prioriteringer, og der er efter nævnets opfattelse de nødvendige saglige og planlægningsmæssige hensyn bag bestemmelsen om materialevalg.

Det bestrides, at Planklagenævnet skal bevise, at visuelle, æstetiske hensyn kan "bære" lokalplanbestemmelsen, eller at Planklagenævnet skal godtgøre, at anvendelse af vinduer i plast vil hindre en fortsat nænsom indpasning af sommerhusene i klitlandskabet.

Det fastholdes, som anført i Planklagenævnets afgørelse, side 6, at det ikke kan udledes af Retten i Hjørrings dom af 21. juni 2021 i rettens sagsnr. ALIC-3968/2020, at der i planloven ikke er hjemmel til at fastsætte bestemmelser om anvendelse af bestemte materialer. Dommen tog alene stilling til, at kommunen i den konkrete afgørelse om afslag på lovliggørende dispensation ikke havde foretaget en tilstrækkelig og konkret vurdering med inddragelse af alle relevante og saglige kriterier.

Angående forholdet til byggelovens regler bemærkes, at byggeloven også har til formål at fremme arkitektonisk kvalitet, jf. byggelovens § 1. Bygningsmyndighederne har i byggelovgivningen dog kun hjemmel i § 6 D til at stille krav af arkitektoniske eller æstetiske grunde, og anvendelsesområdet for bestemmelsen antages at være begrænset til tilfælde, hvor bebyggelsen i området på forhånd er karakteriseret ved en særlig helhedsvirkning, navnlig hvor der er tale om bevaringsværdige ældre bymiljøer. Det samme gør sig ikke gældende for lokalplankrav om bygningers ydre fremtræden.

4.3 EU-lovgivningen

I forhold til sagsøgers synspunkt om byggevareforordningen bemærkes, at formålet med byggevareforordningen er at fjerne tekniske handelshindrin-

ger for byggevarer for at fremme den frie bevægelighed i EU, hvilket opnås ved at fastsætte harmoniserede regler for, hvorledes byggevarers ydeevne udtrykkes med hensyn til deres væsentlige egenskaber med udgangspunkt i grundlæggende krav til bygværker, jf. bilag I til forordningen, og for anvendelse af CE-mærkning på disse varer.

Det ses ikke at være i strid med "EU's regler om handelshindringer", at der i lokalplanen er krav til materialevalg.

Planklagenævnet fastholder, at lokalplanens § 6.4 ikke er i strid med EU's regler om handelshindringer.

..."

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

Sagsøgeren har i sin klage til Planklagenævnet anført, at lokalplanens § 6.4 om materialevalg i forhold til vinduer, døre, porte og glaspartier ikke har hjemmel i planlovens § 15, stk. 2, nr. 7, herunder at bestemmelsen ikke er sagligt og planlægningsmæssigt begrundet.

Sagsøgeren har uddybet synspunktet om det manglende hjemmelsgrundlag for retten og herunder tillige anført, at bestemmelsen om materialevalg ikke er tilstrækkeligt begrundet ud fra hensynet til bevaring af områdets karakter, kulturmiljø og landskabelige værdier samt ens materiale- og farvevalg.

Planlovens § 1 bestemmer, at loven bl.a. skal sikre en sammenhængende planlægning, der forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen, og som værner om landets natur.

Planlovens § 1 bestemmer endvidere, at loven bl.a. særligt tilsigter, at der skal skabes og bevares værdifulde landskaber, og at de åbne kyster forsat skal udgøre en væsentlig naturværdi og landskabelig værdi.

Planlovens § 15, stk. 1, bestemmer, at en lokalplan skal indeholde oplysninger om planens formål, herunder den planlægningsmæssige begrundelse for planen.

Planlovens § 15, stk. 2, nr. 7, bestemmer, at der i en lokalplan bl.a. kan optages bestemmelser om bebyggelsers omfang og udformning.

Det fremgår af lokalplan 105-737, at formålet med denne bl.a. er at sikre, at både bygningers placering, højde, udformning og materialer tager hensyn til kultur-

miljøet, kystlandskabet og de landskabelige værdier samt sikre, at området bevarer den åbne karakter. Formålet er også at sikre, at bygninger mv. indpasser sig harmonisk i den stedlige natur, herunder det åbne klitlandskab.

Området, som lokalplan 105-737 vedrører, er beskrevet som værende præget af sandklitter, hedelandskab samt områder, der er sprunget i skov. De fleste sommerhuse er placeret lavt imellem klitterne, og ofte er kun tagene synlige i det kuperede landskab. Grundene går i et med hinanden uden synlige markeringer af skel. Desuden er sommerhusene opført i én etage med træfacader og lave taghældninger, ligesom disse er belagt med græs/tørv eller tagpap. Træfacaderne fremstår i mørke dæmpede jordfarver.

Det fremgår af Planklagenævnets afgørelse af 21. december 2021, at nævnet har foretaget en gennemgang af de ovenfor nævnte bestemmelser og henvist til disse i sin afgørelse.

Det fremgår endvidere af Planklagenævnets afgørelse af 21. december 2021, at nævnet har forholdt sig til formålet med lokalplanen, således som dette er beskrevet ovenfor. Planklagenævnet har herunder inddraget beskrivelsen af det særegne område og de landskabelige værdier, som lokalplanen vedrører.

Planklagenævnet har på baggrund heraf vurderet, at lokalplanens bestemmelse om, at vinduer, døre, porte og glaspartier skal udføres i træ eller træ/alu har tilstrækkelig hjemmel i lokalplanens § 15, stk. 2, nr. 7, og at bestemmelsen er sagligt begrundet ud fra et planlægningsmæssigt synspunkt.

Retten finder under henvisning til ovenstående, at Planklagenævnet har inddraget samtlige retlig relevante bestemmelser i sin afgørelse samt foretaget en korrekt juridisk vurdering af hjemmelsspørgsmålet, herunder i forhold til, hvorvidt der foreligger en saglig planlægningsmæssig begrundelse for at vedtage bestemmelsen om materialevalg i forhold til vinduer og døre i det omhandlede område.

Retten finder endvidere, at de konkrete afvejninger eller æstetiske og visuelle hensyn, der måtte danne grundlag for lokalplanens nærmere bestemmelse om materialevalget i form af træ og aluminium henhører under de politiske beslutningstageres kompetence og ikke kan gøres til genstand for en retlig prøvelse, så længe der ved vedtagelsen af bestemmelsen ikke er varetaget andre end saglige og planlægningsmæssige hensyn, og så længe bestemmelsen ikke er mere vidtgående og detaljeret, end planlovens § 15, stk. 2, nr. 7, jf. § 1, giver hjemmel til.

Sagsøgeren har i sin klage til Planklagenævnet i den forbindelse anført, at der ved vedtagelsen af bestemmelsen om materialevalg netop varetages andre end saglige hensyn, idet lokalplanens § 6.4 indeholder et indirekte forbud mod

plastvinduer, hvilket tillige udgør en teknisk handelshindring i strid mod EU-byggeforordningen.

Sagsøgeren har endvidere anført, at vedtagelsen af lokalplanens § 6.4 tillige er mere vidtgående end saglige planlægningsmæssige hensyn tilsiger.

Sagsøgeren har for retten uddybet disse synspunkter bl.a. i form af parts- og vidneforklaringer om, at plastvinduer ved et nærmere specificeret opdrag til en producent i vidt omfang vil kunne komme til at fremstå på en måde, så de ikke visuelt adskiller sig fra træ- og aluminiumsvinduer.

Planklagenævnet har i afgørelsen af 21. december 2021 forholdt sig til disse synspunkter.

Planklagenævnet har i den forbindelse vurderet, at bestemmelsen i lokalplanens § 6.4 bl.a. er begrundet i saglige, æstetiske hensyn, herunder hensyn til bevaring af områdets karakter, og dermed ikke udgør en handelshindring i forhold til EU-lovgivningen.

Planklagenævnet har endvidere henvist til dispensationsmuligheden i planlovens § 19 om, at kommunen ved ansøgninger om dispensation fra bestemmelsen i lokalplanens § 6.4 i hvert enkelt tilfælde skal foretage en konkret vurdering af, hvorvidt der foreligger en saglig planlægningsmæssig begrundelse for at give afslag. Planklagenævnet anfører i den forbindelse, at kommunen i forbindelse med ansøgninger om dispensation netop skal inddrage oplysninger om, i hvilket omfang et ansøgt materiale visuelt adskiller sig fra det materiale, som er tilladt efter lokalplanen.

Retten kan tiltræde Planklagenævnets vurdering og finder således ikke, at der ved vedtagelsen af lokalplanens § 6.4 er varetaget andre end saglige planlægningsmæssige hensyn, og at bestemmelsen ikke er mere vidtgående, end planlovens § 15, stk. 2, nr. 7, giver hjemmel til.

Det bemærkes herved, at lokalplanen vedrører et mindre, meget afgrænset sommerhusområde, med omtrent 250 sommerhuse, beliggende i et særegent naturområde med høj landskabelig værdi, hvorfor bestemmelsen om materialevalg ikke findes at være mere indgribende end hvad formålet tilsiger, navnlig fordi der også ved en konkret vurdering vil bestå en mulighed for dispensation i forhold til valg af andre materialer, såfremt disse lever op til det saglige planlægningsmæssige hensyn, der ligger til grund for lokalplanen.

Det bemærkes endvidere, at lokalplanen alene regulerer fremtidige forhold og ændringer af eksisterende forhold, hvorfor bestemmelsen heller ikke af denne grund findes at være mere indgribende, end formålet tilsiger.

Af de ovennævnte grunde frifindes Planklagenævnet, idet afgørelsen af 21. december 2021 findes at være lovlig og gyldig.

Som følge af sagens udfald skal A betale sagsomkostninger til Planklagenævnet til dækning af nævnets udgift til advokatbistand.

Salæret til dækning af Planklagenævnets udgift til advokatbistand er under hensyntagen til sagens værdi, forløb, herunder hovedforhandlingens varighed, og udfald fastsat til 100.000 kr.

Planklagenævnet er ikke momsregistreret.

THI KENDES FOR RET:

Planklagenævnet frifindes.

A skal til Planklagenævnet betale sagsomkostninger med 100.000 kr.

Beløbet skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne bliver forrentet efter rentelovens § 8 a.

Vejledning

Retten har afsagt dom i sagen.

Hvis du er utilfreds med afgørelsen, kan du som udgangspunkt anke (klage over) dommen til landsretten. Hvis du kun er utilfreds med dommens afgørelse om sagsomkostninger, kan du kære (klage over) denne del af afgørelsen til landsretten.

Ikke alle afgørelser kan ankes eller kæres

Du kan kun anke dommen, hvis forskellen mellem byrettens dom og det resultat, du ønsker at opnå i landsretten, er over 50.000 kr. Hvis forskellen er mindre, skal du have tilladelse fra Procesbevillingsnævnet for at anke.

Landsretten kan afvise at behandle en ankesag, hvis landsretten vurderer, at der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald i landsretten.

Du kan kun kære afgørelser om sagsomkostninger, hvis omkostningsbeløbet er fastsat til mere end 50.000 kr., eller hvis retten har bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger, og du kræver, at modparten skal betale mere end 50.000 kr. I andre situationer kan du kun kære omkostningsafgørelsen, hvis du får tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Frister for at anke og kære

Fristen for at anke er **4 uger** fra dommens dato. Hvis du ikke kan anke uden en tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, skal du indlevere en ansøgning til Procesbevillingsnævnet inden **4 uger**.

Fristen for at kære omkostningsafgørelsen er **2 uger** fra dommens dato. Hvis du ikke kan kære afgørelsen uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, skal du indlevere en ansøgning til Procesbevillingsnævnet inden **2 uger**.

Sådan gør du, hvis du vil anke eller kære

Du kan anke dommen på minretssag.dk ved at trykke på knappen "Opret appel" og derefter vælge "Anke" og følge vejledningen. Hvis du vil kære omkostningsafgørelsen, skal du vælge "Kære" og følge vejledningen.

Hvis du søger om tilladelse til anke eller kære hos Procesbevillingsnævnet, skal du indlevere din ansøgning til Procesbevillingsnævnet. Du kan ikke indlevere

ansøgningen på [minretssag.dk](https://www.minretssag.dk).

Du kan læse mere på [domstol.dk](https://www.domstol.dk).

Publiceret til portalen d. 22-11-2024 kl. 12:00

Modtagere: Sagsøgte Planklagenævnet, Advokat (L) Josephine Fie Legarth
Aggesen, Advokat (H) Birgitte Nygaard Christensen, Sagsøger A